

OBJAŚNIENIE (74) *sb n*

o oraz a jasne (w tym w a 2 r. błędne znakowanie); -śnie- (24), -śni- (2); -śnie- : -śni- *SarnStat* (23:2); końcowe e pochylone.

sg *N* objaśnienié (17); -é (7), -(e) (10). $\diamond$ *G* objaśnieniã (21). $\diamond$ *D* objaśnieniu (12). $\diamond$ *A* objaśnienié (16); -é (5), -(e) (11). $\diamond$ *I* objaśnieniem (5), objaśnieniem (2); -ém *SarnStat* (3), -im *SkarŻyw*; -ém : -im *LatHar* (2:1); ~ -ém (3), -(e)m (2). $\diamond$ *pl N* objaśnieniã (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w. s.v. objaśnić.

1. Światło, jasność, oświetlenie; przen; *claritas Vulg* (16) : Obiáśnienia od ludzi nie biorę. Alem was poznał/ że miłości Bożej nie macie w sobie. *Leop Ioann* 5/41; *SkarŻyw* 80.

objaśnienie czego (4): *RejAp* AA3v; *RejPos* A3; Bog ięft/ który rozkazał aby się światłość s ciemności wyiáñnił/ który oświecił sercá náłze ku obiáñnieniu znáiomosci chwały Bożej w obliczu Iezufa Kryftulá. *RejPosRozpr c; CzechRozm* 239v.

W przeciwstawieniu: »wieczor ... objaśnienie« (1): ná zachodne kościoły obroć oko twoie: á tam gdy się wieczor przybliża/ łzukay y pátrzn obiáñnienia twego. *SkarJedn* 386.

W charakterystycznych połączeniach: *objaśnienie chwały (bożej)*, (3), *cnot, obyczajow, spraw.*

Szereg: »poprawa i objaśnienie« (1): W.K.M. rozmiłowawłszy się tych tho poddanych swoich/ á tego to narodu Włafnego swego/ y poprawy/ y obiáñnienia/ cnoth/ łpraw/ y obyczáiow ich/ rozmiłuięsz się y tego ięzyká swego przyrodzonego *RejPos* A3.

a) *Oświecenie, pouczenie* (8) : [syn twój] ięft włfytko obiáñnienie náłze *RejPs* 121.

objaśnienie czego (3): tu małz drugą świeżą náukę na vbláganie tego tho świętego Bołtwá Pána twoiego/ skądci by miało przydz to obiáñnienie nędznego człowieczeństwa twego *RejPos* 116v. *Cf Wyrażenie.*

objaśnienie do czego (1): Przeto iáko ten dzień pierwiátkow náłzych Trzech Krolow/ ták y to powołanie y obiáñnienie náłze/ do wiary [...] łławić [...] winni ięftełmy. *SkarŻyw* 26.

objaśnienie czemu (1): Pan [...] obiecować raczy [...] obiáñnienie łmyłom/ wierze/ y łumnnieniu twemu *RejAp* 34.

objaśnienie o czym (1): Boć dochodzi do vřzu łłowo Páñłkie á což pothym iż o nim łłucháią [...] ále obiáwienią/ tho ięft obiáñnienia żadnego w sobie o tym nie máią *RejAp* 5.

Wyrażenie: »objaśnienie rozumu« (2): Tu [w zakonie] małz pilną náukę ná obiáñnienie rozumu twego od tego Pána łwe^g. *RejPos* 116, 247.

Szeregi: »objaśnienie i rozum« (1): Pan Bog/ tych tylo trzech [królów] ná ten czas takim pofélłtwem/ obiáñnieniem/ y rozumem obdárzył. *SkarŻyw* 25.

»objaśnienie a wspomozienie« (1): iáko się on [Pan] łtára o cię/ iákoć łzuka człowieká ná dálłze obiáñnienie á wlpomozienie twoie. *RejPos* 285.

2. *Uczynienie zrozumiałym, wyjaśnienie; declaratio Mqcz, Calep, JanStat, Cn; interpretatio Mqcz; explanatio, explicatio Calep; illustramentum Cn* (20) : máteria niemoże mieć obiáñnienia/ ięflibyś słowá odłaczył: przeto ty oboie złączáłz. *ModrzBazBud* π6; ná ty też świadectwá ktorych z ksiąg ludzkich wiele nákládl/ y nimi miałto obiáñnienia rzecz bárżiey zátrudnił *CzechEp* 139; *Calep* 291b; *LatHar* 740.

objaśnienie czego (11): kazánya poľpolite/ nyemywały by nic inego być/ yedno wykłady młsey/ to yeft obyásnyenya obyetnice boľkyey *KromRozm I Iv*; *SarnUzn B7v*; *SkarJedn 272*; *CzechEp 241, 281*; niechayći to nie będzie táyno/ co do obiásnienia tego przykazánia należy. *LatHar 121, 192, 315, 375, 380, 748*.

W charakterystycznych połączeniach: objaśnienie artykułow, obietnice boskiej, przykazania, rzeczy (3), *wiary* (2); *objaśnienie głębsze, krociuchne, krotkie* (3), *więtsze* (3).

Zwrot: »objaśnienie słowy« (1): *Mącz 277b cf »wykład a objaśnienie«*.

Szeregi: »objaśnienie i wyłożenie« (1): Skázuiem też/ iż obiásnienie y wyłożenie słow onych [...] słuźnie y rozumnie do wyznánia wiárj ábo Credá włożono ieft. *SkarJedn 272*.

»wykład a objaśnienie« [szyk 4:1] (5): interpretatio [...] Szerfzy wykład/ á obyásnienie więtfze słowy *Mącz 277b, 55d*; *Calep 394a, b*; *LatHar 112*.

3. Ukazanie (się), stanie się wiadomym, znanym; adventus *PolAnt (13) : BiałKat 20v marg*.

objaśnienie kogo, czego (11): Pan [...] obiecował ząwždy poľyłać Duchá łwego łwiętego ku lepřzemu obiáľnieniu Bołtwá łwoiego *RejAp 2v*; Abyś chował te przykazánia/ bez zmázy y przygány/ aż do obiásnienia páná náłzého Ieľufa Chriřtá [*in adventum Domini nostri Iesu Christi*]. *BudNT 1.Tim 6/14*; S. Iágnieľzká [*prosiła*] Páná Bogá/ áby ná obiásnienie czći y mocy łwey Boľkiey/ duľze w ono martwe ciało przywroćić roľkazał. *SkarŻyw 69, 285*; *StryjKron 244*. Cf *»objaśnienie prawdy«*.

W charakterystycznych połączeniach: objaśnienie bostwa, czci i mocy boskiej, Pana naszego, Trojce Św.

Wyrażenia: »objaśnienie ewanjelijej« (1): A to napewnieyľzy [*znak przyľscia Chryřtusa*]/ kiedy iuź [*Pan*] raczył mieć rozeľłać iáwnie á iáľnie prawdę Ewanyeliey łwoiey (*marg*) Napewnieyľzy znak przyľscia Páńľkiego/ obiásnienie Ewanyeliey s. (–) *RejPos 260*.

»objaśnienie nauki« (1): A owľzem gdy iuź dokonał Pan wľzytkich łpraw zbáwienia náłzého/ á wľtápić raczył iáko prawy krol do niebá á do krolełtwá łwego [...] ku pocieľze náłzey á ku obiásnieniu náuki y woley łwoiey łwiętey [...] łpadł ná nie [*na Apostołów*] Duch s. iáko grom [...] Dáiac nam náukę *RejPos 142*.

»objaśnienie prawdy« (4): *RejPos 267v*; *SkarJedn 315*; A ieľli ľię też obiekyam áduerľarzew náłzych chcemy przyľľucháć/ y to ku obiáľnieniu prawdy nam pomoc moźe. *WysKaz 32*; ludźie y pánowie ná wrzędách łiedzac [...] pilności ná obiásnienie prawdy y wiadomości pewney nie czynią *SkarKaz 2a*.

Szeregi: »objaśnienie i oznaczenie« (1): Dľugoľus/ Vapouius/ Miechouius/ y Cromerus w łwych Kronikach Litewľkiego narodu leśnego/ y ich dzielności woienney pierwľze obiásnienie y oznaczenie opifuią *StryjKron 244*.

»objaśnienie i usłyszenie« (1): Tu też opifuie Roku 1205. pirwľze obiásnienie y vsłyľzenie imienia Litewľkiego *StryjKron 245*.

4. praw. Obwieszczenie, ogłoszenie z mocą prawną; declaratio *JanStat [w tym: czego (17)] (25) : STAROSTOWIE* wedle łtaráďawného wżywania máią brónić gruntów Królewfkich, aż do rozgrániczenia y obiáľnienia. *SarnStat 493*; Státutów o nieośiáďlych obiáľnienié potrzebné: iáko goľpodarz winien łtáwić, á iáko niewinien. *SarnStat 525*; O Elekciiey łądu obiáľnienié poľzľednieyľzé

[!], pątrz wysłzý w księgách ółmych. *SarnStat* 556; *forma nouorum Iudiciorum* wielce łlży ku obiáñnieniu porządku łądów Tribunału. *SarnStat* 849, 27, 104, 114, 445, 467 [2 r.] (25).

W charakterystycznych połączeniach: objaśnienie artykułu, elekcycje (starościcje, sądu) (2), granic ziemskich (2), kontraktu (2), ordynacyje, porządku sądow, przywileju, statutu (3), urzędu (2); objaśnienie lepsze (2), szersze (3), więtsze.

Synonimy: 1. blask, jasność, światło; 2. tłumaczenie; 3. ukazanie; 4. obwieszczenie, ogłoszenie.

Cf **OBJAŚNIĆ**

DDJ